

Puheenvuoro

Jari Väliaverronen

Yhteisellä asialla

Väitöskirjatutkijalle sana ”vertaisarviointi” herättää usein pelonsekaisia tunteita, eikä ihme. Ensimmäisten omien akateemisten tuotosten lähettäminen anonyymin arviointijärjestelmän syövereihin on jo sinänsä jännittävä paikka. Riitänkö minä tutkijana ja osaanko vakuuttaa muut osaamisestani? Tutkijaidentiteetin muodostumiseen liittyviä pelkoja eivät ainakaan lievitä erilaiset arviointijärjestelmän käytäntöjen ongelmista kertovat tiedot, puolittuudet ja ”kauhutarinat”, joita tutkijapiireissä myös mieluusti ehkä hieman kieli poskessakin kierrätetään (esim. Facebookin suosittu ryhmä *Reviewer 2 Must Be Stopped!*).¹

Tässä ilmapiirissä on ymmärrettävää, ettei toisten tekstien arvioiminen välttämättä näyttäydä väitöskirjatutkijalle kovinkaan houkuttelevana. Lisäksi arvioiden tekeminen vaatii aikaa, jota ei koskaan tunnu omilta töiltä löytyvän, ja asiantuntijuutta, jota ei ehkä ole vielä kokenut keränneensä tarpeeksi. Ongelmana on sekin, ettei arvioiden laatimista juuri huomioida nykyisessä akateemisessa järjestelmässä, joskin joitakin ilahduttavia poikkeuksia alkaa onneksi näkyä (ks. esim. *Digital Journalism 2024*).² Omakohtaisestikin epäilykset ovat tuttuja. Toisinaan tuntuisi helpommalta jättää asiat jonkun muun tehtäväksi ja keskittyä vain omaan hommaansa.

Asian tarkastelu pelkästään yksilötasolta ja lyhytaikaisen hyödyn näkökulmasta on kuitenkin ongelmallista. Kuten Outi Hakola (2024, 162) toteaa puheenvuorossaan tässä numerossa, yksittäinen tutkijakin saa arvioinnista pitemmällä aikajänteellä paljon. Toisten tekstien arvioiminen kehittää omaa kirjoittamista ja vahvistaa perehtymistä meneillään olevaan tutkimukseen. Nämä ovat väitöskirjatutkijalle kullanarvoisia taitoja. Minusta kaikkien tärkeimpänä on kuitenkin Hakolan mainitsema ymmärrys arvioinnista tapana olla osa akateemista yhteisöä (emt., 162). Vertaisarviointi on tapa antaa takaisin tuolle yhteisölle.

Yhteisön ajattelu on erityisen olennaista *Media & viestinnän* kaltaisissa suhteellisen pienissä kansallisissa julkaisuissa. Suuret kansainväliset jouliaalit kyllä pyöriävät ilman suomalaistenkin panosta, mutta *Media & viestintä* ei. Suomen 107. itsenäisyyspäivän jälkimainingeissa on hyvä muistaa, että viestinnän tutkiminen ja sen ilmiöiden selittäminen suomeksi on ensiarvoisen tärkeää, eikä tarve ole missään nimessä vähenemässä. Vaikka paine englanninkieliseen julkaisemiseen kasvaa ja sitä kautta kansainvälisten jouliaalien arviointitehtävät ovat kannatettavia, meidän on

syytä pitää kiinni myös suomenkielisestä julkaisuperinteestä. Siitä olemme vastuussa itse ja siihen tarvitsemme arvioitsijoita.

Toivonkin erityisesti väitöskirjavaiheessa tutkijanurallaan olevilta kollegoilta rohkeutta osallistua Kansanvalistusseuran ja Suomen tiedekustantajien liiton #Vertaisarvioin-kampanjan hengessä³ yhteiseen arviointityöhön. Kuten tämän numeron pääkirjoituksesta käy ilmi, vertaisarvioitua tutkimusta julkaisseet väitöskirjatutkijat voivat toimia *Media & viestinnässä* vertaisarvioitsijoina (Haapanen ja Rydenfelt 2024).

Lehden arviointiohjeista saa hyvin osviittaa tehtävään, ja muutoin vertaisarviointiin pätevät samat lainalaisuudet kuin muihinkin töihin. Vertaisarviointitaito kehittyi tekemällä, mutta koskaan siinä ei tule täydelliseksi – Outi Hakola lainatakseni (2024, 162) olemme vertaisarvioijina täydellisen epätäydellisiä yksilöinä. Olennaista on kuitenkin se, että suurempana ryhmänä olemme todennäköisesti vähemmän epätäydellisiä. Ja vähemmän epätäydellisinä pystymme myös pitämään laatuksiteereistämme ja ansaitsemastamme statuksesta JUFO 2 -tason julkaisuna paremmin kiinni. Näin yhteisön työ palvelee myös yksittäisten tutkijoiden urapyrkimyksiä.

Kirjallisuus

Haapanen, Lauri ja Henrik Rydenfelt. 2024. ”Varjojen vartijat: Arvioita vertaisarvioinnista.”

Media & viestintä 47 (4): i–iv. <https://doi.org/10.23983/mv.154869>

Hakola, Outi. 2024. ”Kunnianosoitus vertaisarvioinnin inhimillisyydelle.” *Media & viestintä* 47

(4): 160–162. <https://doi.org/10.23983/mv.153333>

Kirjoittaja

Jari Väliaverron, YTM, yliopisto-opettaja

Jari Väliaverron toimii journalistiikan yliopisto-opettajana ja väitöskirjatutkijana Tampereen yliopiston informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnassa. Hän on tutkinut erilaisia journalismiin ja sen murrokseen liittyviä teemoja, kuten journalistien ammattiarvojen ja työolojen kehitystä sekä politiikan journalismin muutoksia. Väliaverron on myös *Media & viestinnän* toimituskunnan ja Mevi ry:n hallituksen jäsen.

Viitteet

¹ Reviewer 2 Must Be Stopped -Facebook-ryhmä 2009.

<https://www.facebook.com/groups/reviewer2>

² Digital Journalism (@djeditorialteam) 15.2.2024. ”And we extend a special thank you to our top reviewers of 2023, @ragnhildo and @PatFerrucci, for their contributions of 6 to 8 reviews last year!” X.com.

<https://x.com/djeditorialteam/stAtus/1758035466526564638?t=KSt7sBHPu8zyifWn94Mkhw&s=19>

³ Kansanvalistusseura 2024. #Vertaisarvioin-kampanja.

<https://kansanvalistusseura.fi/hankkeet/vertaisarvioin-kampanja/>